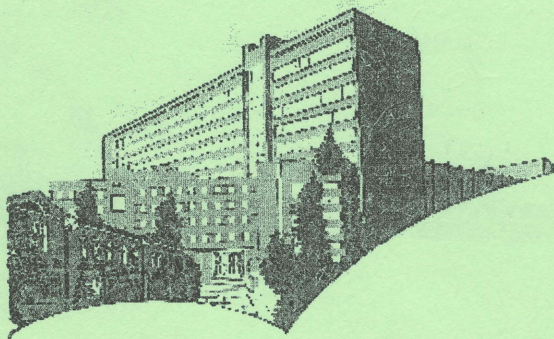

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 013 Початкова освіта
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Денна, заочна форма навчання

Херсон - 2019

УДК 378.22(072)

М 34.

Методичні матеріали до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка денної та заочної форми навчання (видання 2-ге виправлене та доповнене) / За заг. ред. Петухової Л.Є., Воропай Н.А. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про». – 91 с.

Укладачі: Андрієвський Б.М., Борисенко Н.М., Валусєва І.В., Воропай Н.А., Гриценко І.В., Денисенко В.В., Кабельникова Н.В., Казаннікова О.В., Нагрибельна І.А., Петухова Л.Є., Раєвська І.М., Саган О.В., Сидоренко Н.І.

Полякова Г.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, керівник навчально-методичного відділу ХДУ

Голобородько Є.П. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради педагогічного факультету (протокол № 1 від 30 вересня 2019 року).

Схвалено науково-методичною радою Херсонського державного університету (протокол № 1 від 16 листопада 2019 року).

Рекомендовано до друку вченою радою Херсонського державного університету (протокол № 5 від 25 листопада 2019 року).

ISBN 978-617-7794-00-3

Методика викладання історії педагогіки у ЗВО (2.41-2.60)	75
III блок-модуль «Технології навчання дисциплін початкової школи»	77
Технології навчання освітньої галузі «Мови і літератури» в початковій школі (3.1-3.30)	77
Технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі (3.31-3.70)	78
Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі (3.71-3.104)	80
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ АТЕСТАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ	83
Спеціалізація: англійська мова (4.1.-4.51)	83
Спеціалізація: логопедія (5.1.-5.50)	85
Спеціалізація: дитяча психологія (6.1.-6.50)	88
Спеціалізація: основи інформатики (7.1.-7.50)	90
Спеціалізація: українознавство (8.1.-8.50)	92

Результативність педагогічних ігор залежить від систематичності їх використання та цілеспрямованості ігор у поєднанні з дидактичними вправами.

**Технології навчання освітніх галузей «Природознавство»,
«Суспільствознавство» в початковій школі**

к.п.н., доц. Н.М. Борисенко

Пояснювальна записка

Метою навчальної дисципліни є формування професійної компетентності майбутніх педагогів початкової школи та засвоєння ними науково-теоретичних та організаційно-методичних засад впровадження навчальних технологій природничої освіти та формування громадянських якостей учнів.

Завдання дисципліни: розкриття теоретичних основ технологій викладання природничої та суспільствознавчої галузі початкової школи, сучасних досягнень технологій навчання природознавства та суспільствознавства в Новій українській школі, перспективного досвіду їх викладання у закладах освіти різних типів; формування методичних вмінь і навичок із розроблення та застосування різних педагогічних технологій, розвитку самоосвіти та самовдосконалення, формування професійних вмінь опрацювання теоретичного та практичного матеріалу біологічної та суспільствознавчої спрямованості, уміння використовувати педагогічні технології в процесі навчальної роботи з учнями, формуванні навичок організації дослідницької діяльності; стимулювання впровадження інноваційних технологій навчання в процесі формування громадянської та природознавчої компетентності учнів; формування мотивації ефективного використання майбутніми педагогами педагогічних технологій в освітньому процесі початкової школи.

Очікувані результати: набуття студентами загальних і фахових компетентностей, що має виявитися у відповідних знаннях, уміннях, навичках та здатностях, а саме:

- знати концепцію національної освіти на сучасному етапі, принципи та зміст природознавчої та суспільствознавчої складової початкової освіти;
- знати закономірності та принципи оптимізації процесу навчання природознавства та суспільствознавства початкової школи засобами педагогічних та інформаційних технологій;
- застосовувати новітні педагогічні технології навчання під час викладання освітніх галузей «Природознавство» та

«Суспільствознавство»

- мати потребу і бути готовими теоретично і практично забезпечувати всебічний розвиток особистості, формувати повноцінну особистість з розвиненим почуттям національної гідності, здатну творчо мислити й активно діяти відповідно до положень Всесвітньої Декларації прав людини, Конституції і законів України;

- працювати над формуванням екологічної культури, милосердя, виробляти вміння і навички аналізу процесів у суспільстві, відстоювати особисту позицію і аргументувати власні переконання, дотримуючись культури спілкування;

- бути здатним самостійно опановувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень методики початкової освіти.

- мати здатність до розробки власних шляхів викладання природознавства, дисципліни «Я у світі» та курсу «Я досліджую світ» початкової школи, здатність до оволодіння науковим мисленням у галузі природничих та суспільствознавчих наук, виконання дослідницької роботи, аналізу наукової літератури,

- мати здатність адекватно оцінювати навколишню екологічну та соціальну дійсність на основі повноти знань про неї;

- володіти техніками обрання та створення необхідних для підтримки навчального процесу ІТ – засобів;

- оптимально використовувати технологічні знання та можливості педагогічних технологій (особистісно-орієнтованої, розвитку критичного мислення, проектної та ін..) в системі формування громадянської культури учнів початкової школи.

- бути здатним будувати ефективні комунікативні дії в різних ситуаціях, знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, мати уміння задовольняти бажання, спираючись на суспільні норми;

- мати здатність до аналізу процесів у суспільстві, здатність відстоювати особисту позицію і аргументувати власні переконання, дотримуючись культури спілкування;

Список рекомендованих джерел

Основна література:

1. Беремо участь у демократії: плани уроків з ОДГ/ОПЛ для старших класів середньої школи / Р. Голлоб, П. Крапф, В. Вайдінгер.

– Пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко, Ю. О. Молчанової; заг. ред. укр. версії: Н. Г. Протасова. – К. : Основа, 2016. – Т. 4. – 294 с.

2. Виховання ціннісного ставлення до людини у молодших школярів. Х.: Вид.груп «Основа, 2013. -93с. Вип.11 (119)). / упорядник О.П.Третяк. Садкіна В. І.

3. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М.Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186

4. Маценко Н.М., Свір Н.В. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. Х.: Вид. група «Основа», 2018.

5. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим./ Х.: Вид. група «Основа», 2008.— 88 с.

6. Терно С.О. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти Запоріжжя : Просвіта, 2009.- 268с.

7. Ярош Г.С., Седова Н.М.Сучасний урок у початковій школі. 33 уроки з використанням технології розвитку критичного мислення. – Х: Вид.група «Основа», 2005.- 240с.

Додаткова література

1. Ванжа С.М. Вивчаємо вірші за допомогою мнемотехніки. Стаошій вік /С.М. Ванжа –Харків: Вид-во «Ранок», 2018. - 64с.

2. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. / В.В. Химинець, М.Ю. Кірик– Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312с.

3. Чесноти класної спільноти.Сучасні форми виховної роботи.1-клас./ авт..упоряд.І.В.Оніщенко, - Х.: Вид.група «Основа», 2019. 141с.

Інтернет-ресурси

1. Видеоурок.золотые правила учительской похвалы. [Електронний ресурс].- Режим доступу <http://www.youtube.com/watch?v=wGAGDWUT9cs>

1. Державний стандарт загальної початкової освіти. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konzczepciya.htm>

2. Основи кейс-технологій в освітньому процесі школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:: <https://www.pedrada.com.ua/article/1203-qqq-17-m2-08-02-2017-osnovi-keys-tehnology-v-osvtnomu-protses-shkoli>

3. Сайт «Освітняська мережа України» – www.ednu.kiev.ua.

4. Сайт Дитячого фонду ООН (UNICEF) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.unicef.org>

План-схема побудови відповіді

1. Визначення поняття чи явища, про яке йдеться у питанні (за потреби пояснення терміну).
2. З'ясування та обґрунтування ключових положень питання (якщо треба вказати різні точки зору на аналізовану проблему).
3. Підтвердження основних положень відповіді конкретними прикладами.
4. Стислий підсумок (резюме).

Зразок орієнтовної відповіді

Питання: *Основні принципи екологічної освіти та виховання.*

Аналіз практики діяльності закладів вищої освіти дозволив визначити ряд традиційних дидактичних принципів, що є визначальними у формулюванні мети і завдань та провідними у здійсненні екологічної освіти і виховання. У логічній єдності з дидактичними принципами визначаються специфічні принципи екологічної освіти, а саме: принцип цілісності, принцип неперервності (систематичності), принцип інтегративності, принцип взаємозв'язку краєзнавчого і національного підходів у розкритті проблем екології, принцип гуманізації стосунків між людиною і природою, принцип практичної спрямованості.

В окрему групу принципів екологічної освіти і виховання виділено принципи, які найбільш повно забезпечують умови поєднання інтегрованого впливу на інтелектуальну, емоційну, вольову і діяльні сну сферу особистості. Саме єдність наукових знань про геосоціоприродні системи з емоційним сприйманням та переживанням наслідків екологічних проблем, свідками яких є студенти, породжує в їх свідомості стійке бажання не тільки активно діяти у напрямку з охорони довкілля, але й займатися екологопедагогічною діяльністю. Тому, враховуючи, що освітній процес має особистісно-орієнтований характер, а природоохоронна робота - конкретне спрямування на розв'язання місцевих екологічних проблем, Г. Пустовіт, пропонує виділяти наступні принципи:

- спрямованості на розвиток емоційно-ціннісної сфери особистості;
- спрямованості на розвиток діялісно-практичної сфери особистості;
- доцільності поєднання форм, методів та засобів навчання й виховання відповідно до змісту й завдань екологічної освіти і виховання;
- забезпечення ефективних умов реалізації особистісно-

орієнтованих завдань екологічної освіти і виховання.

Принцип цілісності сприяє формуванню у майбутніх вчителів розуміння єдності і цілісності соціокультурного і соціоприродного середовища, взаємозв'язку і взаємозалежностей його складових у процесах і явищах, що відбуваються в них; розкриттю місця і ролі людини, а також її діяльності у навколишньому середовищі у двох якостях - як біологічно залежної одиниці і як могутньої геологічної сили.

Принцип неперервності сприяє формуванню стійкого інтересу й потреби в постійному поповненні знань та удосконаленні практичних умінь і навичок екологічно доцільної поведінки і діяльності в навколишньому середовищі.

Принцип варіативності запровадження поліваріантності і різномірності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної спрямованості, диференціації й індивідуалізації як навчальної, так і конкретної природоохоронної роботи сприяє ефективному розвитку інтелекту, духовному зростанню.

Принцип інтегративності є одним з провідних принципів конструювання змісту екологічної освіти і виховання.

Принцип локальності в розкритті екологічних проблем. Реалізація цього принципу в навчально-виховному процесі навчального закладу забезпечується сукупним застосуванням у логічній єдності дидактичних принципів навчання: науковості, системності і послідовності, доступності та наочності, що сприяє формуванню комплексного і водночас цілісного уявлення про динаміку проблем взаємодії людини зокрема та суспільства в цілому з навколишнім середовищем на локальному (місцевому) рівні.

Спрямованість на розвиток емоційно-ціннісного ставлення особистості до природи. Реалізація цього принципу в навчально-виховному процесі спрямовується на створення педагогічних умов систематичного і послідовного впливу на особистість з метою формування не лише інтелектуальних, а насамперед, емоційних і моральних якостей, як взаємопов'язаного процесу, що здійснюється не у відриві від природи, а у безпосередньому спілкуванні з нею.

Принцип спрямованості на розвиток діяльно-практичної сфери особистості є одним із провідних принципів реалізації на практиці здобутих знань екологічного змісту, що логічно поєднує системність, наступність, доступність і цілісність процесів навчання і виховання особистості, забезпечує унікальні умови для безпосередніх контактів учнів різного віку з об'єктами природи, реалізації їхніх

інтересів, потреб та запитів у практичному вивченні і безпосередній участі в її охороні.

Принцип доцільності поєднання форм, методів та засобів відповідно до змісту і завдань екологічної освіти і виховання розкриває сутність процесу ефективного визначення і застосування в навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів форм, методів і засобів екологічної освіти і виховання учнів.

Таким чином, перед освітою поставлено завдання формування відповідального ставлення до природи на основі екологічної свідомості кожної людини і суспільства в цілому. Цей особливий тип відношення виявляється в системі духовних цінностей, у всіх видах і результатах людської діяльності, пов'язаних з пізнанням і перетворенням природи.

- 3.60. Методика вивчення окремих тем з математики у початкових класах за технологією УДО (П.Ерднієв).
- 3.61. Особливості реалізації технології організації навчальної проектної діяльності.
- 3.62. Технологія проблемного навчання. Методи проблемного навчання.
- 3.63. Технологія досягнення учнями обов'язкових навчальних результатів. Особливості визначення виховних і розвивальних цілей уроку математики.
- 3.64. Технологія проблемного навчання. Структура методу проблемного вивчення матеріалу.
- 3.65. Технологія розвивального навчання. Організація діяльності учнів під час навчання.
- 3.66. Технологія розвивального навчання. Загальний розвиток за дидактичною системою Л.Занкова.
- 3.67. Технологія розвивального навчання. Особливості курсу математики за теорією В.Давидова, Д.Ельконіна.
- 3.68. Кейс-технологія як навчальний метод. Особливості застосування у початковій школі.
- 3.69. Технологічність методики початкового навчання. Класифікація педагогічних технологій.
- 3.70. Вимоги до уроку математики в початкових класах з точки зору здоров'язбережувальної технології навчання.

Технології навчання освітніх галузей «Природознавство»,

«Суспільствознавство» в початковій школі (3.71.- 3.104)

- 3.71. Моделі вищої природничої освіти в Україні та країнах Західної Європи. Організація процесу навчання у ЗВО.
- 3.72. Характеристика природознавчої компетентності учня початкової школи.
- 3.73. Громадянська та соціальна компетентність учня початкової школи.
- 3.74. Організація освітнього процесу з урахуванням можливостей сучасних педагогічних технологій навчання.
- 3.75. Основні нормативні документи, що визначають організацію освітнього процесу в природознавчій та суспільствознавчій галузі.
- 3.76. Аналіз підручників та програм з методики викладання природознавства.

- 3.77. Аналіз підручників та програм з методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство в початковій школі».
- 3.78. Навчальне середовище закладу освіти. Технологія навчання освітньої галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство» у початковій школі: теоретичний аспект: мета, завдання, зміст курсу.
- 3.79. Нові цілі засвоєння учнями освітніх галузей в контексті модернізації початкової освіти.
- 3.80. Зміст природознавчої та громадянської складової освіти: сучасна різноманітність програм та типів освітнього процесу в Україні.
- 3.81. Екологічна освіта в країнах Західної Європи і США. Діячі освіти України щодо ролі природи у формуванні особистості дитини. Авторські технології: Педагогічна система В. Сухомлинського в екологічному вихованні молодших школярів.
- 3.82. Основні принципи педагогічної техніки (свободи вибору, відкритості, діяльності, зворотного зв'язку).
- 3.83. Здоров'язбережувальна організація навчально-виховного процесу як пріоритет модернізації початкової освіти.
- 3.84. Основні умови здоров'язбережувальної організації навчально-виховного процесу та особливості її урахування на уроках.
- 3.85. Особливості моделювання уроку на основі здоров'язбережувальної організації навчально-виховного процесу.
- 3.86. Технологія організації навчального співробітництва учнів і вчителів.
- 3.87. Технологія мотивації пізнавальної активності учнів.
- 3.88. Технологія розвивального навчання. Історичний аспект становлення і розвитку розвивального навчання. Функції розвивального навчання. Організація діяльності учнів під час навчання.
- 3.89. Розвиток мислення, пам'яті учнів. Підходи до вивчення природознавчого матеріалу в системі «Росток», інтегрованому курсі «Довкілля».
- 3.90. Психолого-педагогічні особливості організації диференційованого навчання в початковій школі.
- 3.91. Особливості використання диференційованих навчальних завдань на різних етапах уроку природознавства. Способи диференціювання домашніх завдань та їх оцінювання.

- 3.92. Технології розвитку критичного мислення. Методи і форми роботи формування критичного мислення. Робота з фреймами. Технології створення інтелект-карт (В.Шаталов, Т.Б'юзен).
- 3.93. Технологія досягнення учнями обов'язкових навчальних результатів.
- 3.94. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи Комп'ютеризація навчання.
- 3.95. Хмарні технології як засіб навчання на уроках природознавства. STEM – освіта.
- 3.96. LearningApps.org – безкоштовний сервіс. Застосування скрайбінгу та сторітелінгу як дидактичних інструментів в процесі громадянського виховання.
- 3.97. Аналіз навчальних комп'ютерних програм, он-лайн додатків та сервісів, що можуть бути застосовані в галузях «Суспільствознавство» та «Природознавство».
- 3.98. Кейс-технологія. Кейс-технологія як навчальний метод. Історія виникнення кейс-методу. Типи кейсів. Етапи кейс-методу. Особливості застосування кейс-методу у початковій школі. Роль учителя під час використання кейс-технології.
- 3.99. Технологія організації навчальної проектної діяльності.
- 3.100. Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках природознавства.
- 3.101. Технологія проблемного навчання в природничій галузі.
- 3.102. Ігрова навчальна технологія. Ігрова діяльність дітей молодшого шкільного віку як психолого-педагогічна проблема.
- 3.103. Функції ігрової діяльності в навчальному процесі початкової школи. Класифікація дидактичних ігор дітей молодшого шкільного віку.
- 3.104. Технологія педагогічного керівництва ігровою діяльністю на уроках природознавства та «Я у світі».

7.46. Програмні вимоги щодо формування технологічних умінь дітей молодшого шкільного віку

7.47. Програмні вимоги щодо формування толерантних умінь дітей молодшого шкільного віку

7.48. Програмні вимоги щодо формування інформаційних умінь дітей молодшого шкільного віку

7.49. Бачення майбутнього українського суспільства

7.50. Характеристика умов навчання в класах

8.1. Визначення місця України в світі

8.2. Гіпотези походження українського народу

8.3. Етапи розвитку українського народу

8.4. Етнічна територія українців

8.5. Етнічна територія українців

8.6. Етнічна територія українців

8.7. Етнічна територія українців

8.8. Етнічна територія українців

8.9. Етнічна територія українців

8.10. Етнічна територія українців

8.11. Етнічна територія українців

8.12. Етнічна територія українців

8.13. Етнічна територія українців

8.14. Етнічна територія українців

8.15. Етнічна територія українців

8.16. Етнічна територія українців

8.17. Етнічна територія українців

8.18. Етнічна територія українців

8.19. Етнічна територія українців

8.20. Етнічна територія українців

Видавництво ТОВ «Борисфен-про»

м. Херсон, вул. Пилипа Орлика, 15

т/ф (0552)42-02-19; 26-29-73

c-mail: borisfen-pro@ukr.net

www. www.borisfen-pro.ks.ua

Свідомство про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавництва, виготовників

і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК №6343 від 08.08.2018 р.

Підписано до друку 05.12.2019 р. Формат 60х84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Умов.друк. арк. 5,35. Тираж 100.